

RAPORT ZBP

Portfel

Studenta

Edycja IV, Październik 2019 r.

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

AKTYWNY
STUDENT

SPIS TREŚCI

Student w Polsce i na świecie.....	5
Portfel studenta	10
Zakwaterowanie studenta.....	14
Finansowy portret studenta.....	18
Wiedza finansowa studentów.....	33
Student a rynek pracy	37

WPROWADZENIE

Szanowni Państwo,

1 października br. rozpocznie się rok akademicki 2019/2020, podczas którego nauki pobierać będzie nieco ponad 1,2 mln osób – najmniej od 1999 roku. Studia uruchomione zostaną na 392 uczelniach tj. o 75 szkół wyższych mniej niż jeszcze w roku akademickim 2010/2011. Zmniejszająca się według danych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Głównego Urzędu Statystycznego liczba studentów i co za tym idzie także liczba samych uczelni to przede wszystkim efekt stale malejącej w Polsce liczby ludności w wieku 19-24 lat – najbardziej powszechnym przedziale wiekowym dla studiowania. Zmianom ulega również charakterystyka samych studentów – dziś są oni coraz aktywniejsi na rynku pracy, świadomie budują swoje CV, ale także coraz odpowiedzialniej podchodzą do zarządzania swoimi finansami i korzystania z usług bankowych, choć wciąż dostrzegane są istotne luki w wiedzy ekonomicznej tej grupy wiekowej.

Poprawa tego stanu rzeczy jest ważna, szczególnie w kontekście rosnących wydatków polskiego studenta – jak wynika z porównania zestawień średnich miesięcznych wydatków przeciętnego polskiego żaka prezentowanych w Raporcie „Portfel Studenta” od pierwszej edycji w 2016 roku, wzrosły one o ponad 500 zł, osiągając w tym roku kwotę nieco ponad 2100 zł.

To co cieszy, to fakt, że pomimo wzrostu kosztów utrzymania w dużym mieście akademickim, polscy studenci nie zapominają o oszczędzaniu. Potwierdzają to dane z ankiety Warszawskiego Instytutu Bankowości i Parlamentu Studentów RP – połowa z badanych oszczędza miesięcznie kwotę wyższą niż 100 zł. Skłonność do oszczędzania młodych Polaków potwierdzają również bankowcy. W badaniu Związku Banków Polskich „Monitor Bankowy” zdaniem 86 proc. badanych, w okresie minionych 12 miesięcy wzrosło zainteresowanie osób w wieku 19-25 lat produktami oszczędnościowymi.

Polscy studenci to również aktywni użytkownicy bankowości elektronicznej - połowa z nich deklaruje, że płaci częściej kartą niż gotówką, a jak wynika z danych WIB i PSRP 3 na 4 z nich co najmniej raz w tygodniu korzysta z mobilnej aplikacji bankowej.

Rosnąca skłonność do oszczędzania czy aktywne korzystanie z nowoczesnych usług finansowych to jedne z odcieni finansowego portretu polskich studentów. Jak wynika z danych Biura Informacji Kredytowej, młodzi Polacy nie unikają również zaciągania zobowiązań. Według danych na koniec czerwca br., co piąta osoba w wieku 18-24 lata posiada kredyt. To co niepokojące w analizie BIK, to fakt, że ludzie młodzi częściej niż osoby w starszych grupach wiekowych, mają kłopoty z terminową obsługą swoich zobowiązań. Obecnie ponad 10% młodych Polaków odnotowuje opóźnienia w spłatach kredytów i pożyczek powyżej 90 dni.

Potwierdza to znaczenie i potrzebę ciągłej edukacji w tym zakresie, co potwierdzają wyniki badania WIB „Poziom edukacji finansowej Polaków 2019”. Łącznie ponad połowa ankietowanych (57%) w wieku 18-34 lat ocenia swoją wiedzę o finansach jako „raczej małą” lub „bardzo małą”. Młodzi Polacy najslabiej oceniają swoją wiedzę z zakresu cyberbezpieczeństwa (64%). W dalszej kolejności krytycznie spoglądają na poziom wiedzy o kredytach i pożyczkach (52%). To w kontekście z jednej strony aktywnego korzystania z nowoczesnych technologii, a z drugiej zainteresowania pozyskiwaniem dodatkowego finansowania z kredytów czy pożyczek, bardzo istotna tendencja.

Ponadto, w Raporcie porównujemy koszty studiów na najlepszych uczelniach świata, a także średnie płace dla absolwentów polskich uczelni w rok po uzyskaniu dyplomu. Tradycyjnie raport uzupełniamy również o część poradnikową dotyczącą zasad bezpiecznego wynajmu mieszkania, zakładania pierwszego konta bankowego czy rozpoczęcia kariery zawodowej.

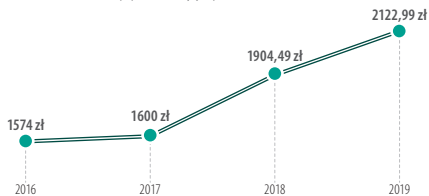
Oddając w Państwa ręce Raport „Portfel Studenta 2019” życzymy ciekawej lektury, a wszystkim studentkom i studentom powodzenia w nowym roku akademickim.

Związek Banków Polskich

PORTFEL STUDENTA 2019 – KILKA LICZB NA POCZĄTEK

Z roku na rok, polski student musi wydać coraz więcej

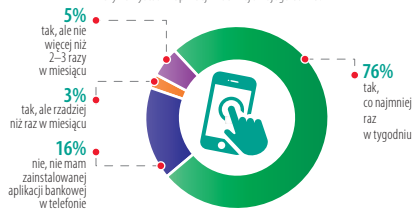
Srednie miesięczne wydatki studenta w Polsce w oparciu o wyliczenia z poprzednich edycji raportu „Portfel Studenta”

Źródło: opracowanie własne

Aplikacja bankowa to „must have” dla polskiego studenta

Czy korzystasz z aplikacji mobilnej swojego banku?

Źródło: Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / PSRP, 2019

3 na 4 studentów w Polsce oszczędza

Jaką kwotę średnio udaje Ci się zaoszczędzić miesięcznie?

Źródło: Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / PSRP, 2019

Bankowcy potwierdzają: oszczędności coraz ważniejsze dla młodych

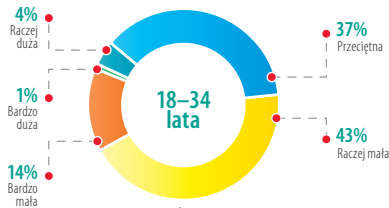
Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy Pana/Pani zdaniem zainteresowanie klientów w wieku 19–25 lat produktami oszczędnościowymi?

Źródło: „Monitor Bankowy”, Związek Banków Polskich, 2019

Z wiedzą finansową wciąż przeciętnie

Jak oceniasz swoją znajomość wiedzy finansowej?

Źródło: Badanie „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, Warszawski Instytut Bankowości, 2019

Cel? Za 10 lat zarabiać powyżej 10 000 zł

Ile chciał(a)byś zarabiać miesięcznie „na rękę” (netto)?

Źródło: Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

Kredyty Polaków w wieku 18-24 lata

615 073

Liczba kredytobiorców

101 184

Liczba kredytobiorców, którzy opóźniają się ze spłatą powyżej 30 dni

64 325

Liczba kredytobiorców, którzy opóźniają się ze spłatą powyżej 90 dni

1 111 432

Liczba udzielonych kredytów

8 610 849 888 zł

Kwota do spłaty

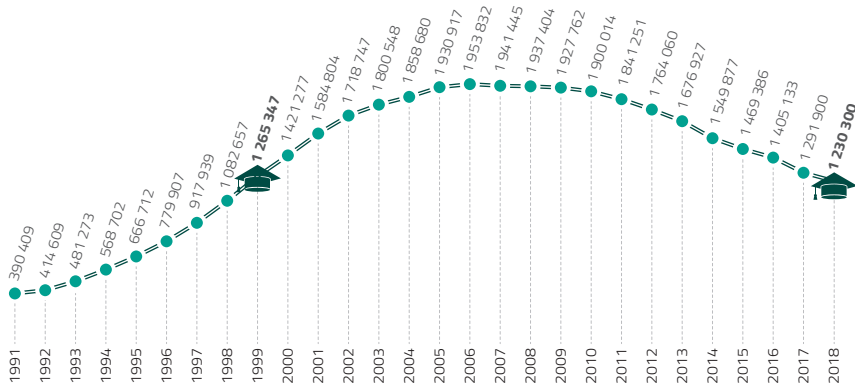
Źródło: Biuro Informacji Kredytowej, czerwiec 2019

STUDENT W POLSCE I NA ŚWIECIE

Struktura demograficzna w Polsce już od kilku lat dotyka również środowiska studenckiego – zmiany wiekowej struktury polskiego społeczeństwa wpływają na liczbę osób studiujących – głównie w wieku 19-24 lata, czyli najbardziej powszechnym dla studiowania. Trend ten został zapoczątkowany w 2007 roku i trwa do dzisiaj. Jeszcze rok wcześniej, w naszym kraju na uczelniach uczyło się prawie 2 miliony studentów. To najwyższy wynik osiągnięty w Polsce od 1990 r. W 2018 r. według danych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Głównego Urzędu Statystycznego studiowało w Polsce niewiele ponad 1 mln 230 tys. studentów. Oznacza to, że w ciągu niespełna 13 lat od czasu rekordowego 2006 r., liczba studiujących zmniejszyła się ponad 720 tys. osób. Obecnie na polskich uczelniach studiuje podobna liczba studentów jak w 1999 r.

Studentów w 2018 r. jak w... 1999 r.

Liczba studentów w Polsce w latach 1991 – 2018

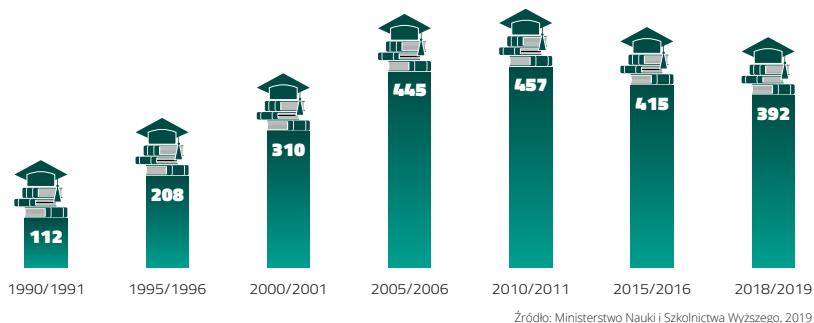

Źródło: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Główny Urząd Statystyczny, 2018

Naturalnie ze spadającą liczbą studentów zmniejsza się również liczba szkół wyższych - jeszcze w roku akademickim 2010/2011 było ich 467, ale w ciągu niespełna 10 lat liczba ta zmniejszyła się o 75 uczelni. Nadal pod względem liczebności przodują uczelnie prywatne, których jest niemalże dwukrotnie więcej niż uczelnie publiczne. Warto jednak zwrócić uwagę, że w porównaniu do lat poprzednich, obecnie spadek liczby uczelni nie jest już tak dynamiczny i w roku akademickim 2018/2019 funkcjonowały w Polsce, według danych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 392 uczelnie.

Mniej studentów = mniej uczelni

Liczba uczelni w Polsce (w latach 1990–2019)

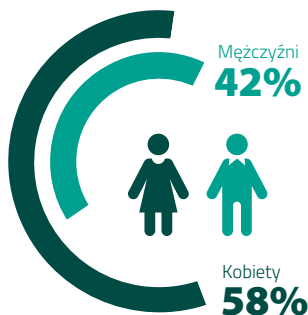
Biorąc pod uwagę płeć, na polskich uczelniach średnio na 100 osób studiujących nieco ponad połowa tj. 58 to kobiety. Pod tym względem, krajowe uczelnie niewiele różnią się od europejskich, gdzie pod względem płci proporcje są zbliżone. Także w porównaniu do lat poprzednich nie uległo to znaczącym zmianom (w 2016 r. stosunek liczby kobiet do mężczyzn na polskich uczelniach wynosił odpowiednio 59% do 41%). Proporcje te inaczej wyglądają już w przypadku polskich uczelni technicznych - według danych GUS w roku akademickim 2018/19 kobiety stanowiły na nich zaledwie 36% ogólnej liczby studentów.

Jak wynika z raportu „Kobiety na politechnikach 2019” przygotowanego przez Fundację Edukacyjną Perspektywy uczelnie techniczne wybiera 12% wszystkich studiujących kobiet (dla porównania 34% kobiet wybiera uniwersytety, a 14% uczelnie ekonomiczne). Kobiety częściej niż uczelnie techniczne wybierają studiowanie na uniwersytetach i wyższych szkołach ekonomicznych. Najwięcej, bo ponad 55 tysięcy studentek jest na kierunku Pedagogika, co stanowi 92% z ogólnej liczby studentów tego kierunku.

Nadal na wielu kierunkach prowadzonych przez wyższe szkoły techniczne kobiet jest bardzo mało, jak np. na elektrotechnice (6,7%), automatyce i robotyce (9,1%), mechatronice (9,5%). Najwięcej dziewczyn jest na biotechnologii (76,8%), architekturze (71,4%) i technologii chemicznej (69,6%).

Studentki w przewadze

Podział studentów w Polsce wg płci (dane na 31.12.2018 r.)

Źródło: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2018

Z danych przytaczanych przez Perspektywę, 49% spośród pracujących na polskich uczelniach doktorów nauk to kobiety, w grupie doktorów habilitowanych kobiety stanowią 38% a wśród profesorów - 24%. W wyższych szkołach technicznych przeważają jednak mężczyźni – 86% profesorów, 73% doktorów habilitowanych i 66% doktorów wśród kadry naukowej stanowią panowie.

Jednym z wyznaczników potencjału środowiska akademickiego są różnego rodzaju rankingi – do najślynniejszego zestawienia tego typu należy tzw. lista szanghajska. Jest to ranking najlepszych szkół wyższych na świecie - Academic Ranking of World Universities (ARWU) - publikowany od 2003 r. przez Uniwersytet Jiao Tong w Szanghaju. Jest on tworzony w oparciu o kilka wskaźników. Pod uwagę bierze się liczbę absolwentów (oraz osobno pracowników), którzy otrzymali Nagrodę Nobla lub Medal

Fieldsa, liczbę najczęściej cytowanych naukowców, liczbę publikacji w czasopiśmie „Nature” lub „Science” oraz liczbę publikacji wymienionych w wybranych indeksach cytowań (Science Citation Index - Expanded oraz Social Sciences Citation Index). W zestawieniu uwzględnia się wielkość osiągnięć w stosunku do wielkości uczelni.

Najnowsze zestawienie opublikowane w sierpniu 2019 r. w stosunku do zeszłorocznych danych przytaczanych w poprzedniej edycji raportu „Portfel Student” nie przyniosło żadnych zmian w czołowej dziesiątce rankingu – znajdują się w niej wyłącznie uczelnie amerykańskie (8) i brytyjskie (2). Listę otwiera Harvard University, a kolejne w zestawieniu są Stanford University oraz University of Cambridge. W TOP 20 uczelni światowych aż 16 to uczelnie amerykańskie, a pierwszą uczelnią na liście szanghajskiej nie pochodzącą z „duopolu” Stany Zjednoczone-Wielka Brytania jest szwajcarski Federal Institute of Technology Zurich (19. miejsce na liście), a kolejną uczelnią japoński The University of Tokyo (22. miejsce na liście). W przypadku polskich uczelni jedynie dwie znalazły się w czołowej „500”. Uniwersytet Jagielloński został sklasyfikowany na pozycji 301-400, a Uniwersytet Warszawski 401-500.

Pedagogika domeną dziewczyn

aż **92%** ogólnej liczby studentów tego kierunku stanowią studentki

Kadra naukowa politechnik zdominowana przez panów

aż **86%** profesorów
i **66%** doktorów wśród kadry naukowej to mężczyźni

Najlepsze uczelnie na świecie

1	Harvard University	 Stany Zjednoczone
2	Stanford University	 Stany Zjednoczone
3	University of Cambridge	 Wielka Brytania
4	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	 Stany Zjednoczone
5	University of California, Berkeley	 Stany Zjednoczone
6	Princeton University	 Stany Zjednoczone
7	University of Oxford	 Wielka Brytania
8	Columbia University	 Stany Zjednoczone
9	California Institute of Technology	 Stany Zjednoczone
10	University of Chicago	 Stany Zjednoczone
301–400	Uniwersytet Jagielloński	 POLSKA
401–500	Uniwersytet Warszawski	 POLSKA

Źródło: Academic Ranking of World Universities, tzw. „lista szanghajska”, 2019

Wysokie miejsce w światowych rankingach przekłada się nie tylko na jakość kształcenia, ale również jego koszty. Pokazuje to przykład „piątki” najlepszych uczelni na świecie, gdzie roczne czesne w przeliczeniu na polskie złote wynosi tyle ile koszt zakupu wysokiej klasy samochodu. Najdrożej prezentuje się opłata za studiowanie na Stanford University – ponad 42 tys. dolarów, czyli ponad 165 tys. złotych. Co ciekawe, są na świecie jeszcze droższe uczelnie i to nie ze ścisłej czołówki szanghajskiego rankingi. Przykładowo w 2018 r. roczne czesne na nowojorskim Uniwersytecie Columbia wynosiło 57 208 dol., Vassar College w stanie Nowy Jork – 55 210 dol., Harvey Mudd College w Kalifornii – 54 886 dol., a w Uniwersytecie Chicago – 54 825 dol.

W porównaniu z tymi sumami dużo mniejsze wrażenie robią kwoty czesnego na polskich uczelniach, ale jednak trzeba zauważyć, że porównując je do średnich krajowych zarobków, kształcenie w Polsce wymaga również sporego wysiłku finansowego. Roczne czesne na niektórych kierunkach może sięgać nawet 28 tys. złotych (patrz tabela str. 9) chociaż należy podkreślić, że średnio kształtuje się ono na poziomie ok. 10 tys. złotych.

Przyglądając się ofercie polskich uczelni, zarówno publicznych, jak i prywatnych można zauważyć, że starają się one śledzić światowe trendy oferować kierunki, które dostosowują studia, zarówno do zainteresowań studentów, jak i aktualnych potrzeb rynku pracy.

Średni koszt rocznego czesnego na pięciu najlepszych uczelniach na świecie (podstawowe koszty)

Uczelnia	Koszt czesnego w krajowej walucie	Koszt czesnego w PLN
Harvard University	38,100 \$	147 938,49 zł
Stanford University	42,700 \$	165 799,83 zł
University of Cambridge	31 991,00 £	150 520,85 zł
MIT	42,000 \$	163 081,80 zł
University of California	33,901 \$	131 634,19 zł

a dla porównania w Polsce...

Uczelnia Łazarskiego – kierunek lekarski	28 000,00 zł
--	--------------

Źródło: strony uczelni, opracowanie własne

Rewitalizacja miast (Politechnika Łódzka) czy też Inteligentne budynki (Wyższa Szkoła Gospodarki w Toruniu) to kierunki dla studentów zainteresowanych przyszłością urbanistyki. W zakresie nowych technologii studenci mogą przykładowo wybrać Aplikacje Internetu Rzeczy (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) czy też Cyberbezpieczeństwo (Collegium Civitas). Pomimo dość szerokiej oferty krajowych uczelni polscy studenci z roku na rok coraz chętniej wybierają również studia poza granicami naszego kraju i to nie tylko w ramach popularnych programów wymiany międzynarodowej – przykładowo na najlepszych brytyjskich uczelniach studentów z Polski z roku na rok konsekwentnie przybywa. Nasz kraj jest również chętnie wybierany jako miejsce do studiowania przez studentów zza granicy. Według różnych danych w polskich szkołach wyższych uczy się obecnie blisko 70 tys. zagranicznych studentów.

Polacy na najlepszych uczelniach w Wielkiej Brytanii

Rok akademicki	University of Cambridge	University of Oxford
2017	21	43
2016	36	37
2015	21	34
2014	16	23

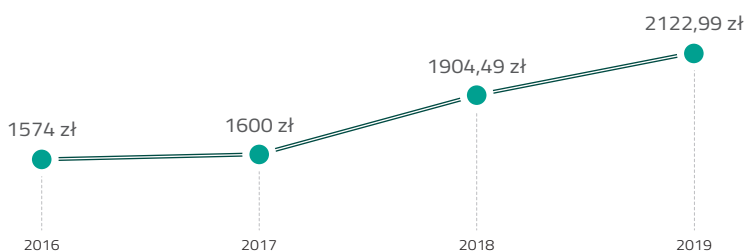
Źródło: <https://brief.pl/coraz-wiecej-polakow-na-najlepszych-uczelniach-w-wielkiej-brytanii/>

PORTFEL STUDENTA

Z roku na rok polscy studenci dysponują większym budżetem, ale też więcej wydają. Według tegorocznych prognoz Związku Banków Polskich, przeciętne miesięczne wydatki studenta uczącego się w dużym akademickim mieście, mogą przekraczać już kwotę 2100 zł. Porównując tę sumę do zeszłorocznych wyliczeń przedstawionych w raporcie, jest ona wyższa o ok. 250 zł. Zestawiając to z kwotą wyliczoną w pierwszej edycji raportu „Portfel Studenta” opublikowanego w 2016 r., średnie miesięczne wydatki polskiego studenta wzrosły o ponad 500 zł.

Z roku na rok, polski student musi wydać coraz więcej

Średnie miesięczne wydatki studenta w Polsce w oparciu o wyliczenia z poprzednich edycji raportu „Portfel Studenta”

Źródło: opracowanie własne

Na przedstawioną w wyliczeniu kwotę składają się m.in. koszty jedzenia, zakwaterowania, wydatków na transport publiczny, czy też zajęć sportowych i rozrywkowych. Oczywiście, w przypadku studentów niestacjonarnych, uwzględniono dodatkowo koszt samych studiów.

Niezmiennie, jak co roku największą część wydatków pochłaniają koszty zakwaterowania oraz chesnego – średnia opłata z tych dwóch pozycji budżetowych oscyluje w granicach 900 zł. Ponadto, odnotowano wyższe koszty związane z żywnością. Na większe wydatki muszą być przygotowani studenci studiów niestacjonarnych, których miesięczne obciążenie z tego tytułu przekracza 500 zł.

W tegorocznej edycji raportu przyjrzelśmy się opłatom na jednym z popularniejszych kierunków, czyli zarządzaniu. Studia te znajdują się w ofercie uniwersytetów, politechnik, wyższych szkół zawodowych i uczelni prywatnych. Z największym wydatkiem muszą liczyć się studenci Uniwersytetu Warszawskiego – UW wycenia semestr nauki na 3400 zł. Na niemal dwukrotnie niższą opłatę mogą natomiast liczyć studenci PWSZ w Kaliszu, gdzie semestr

Kalkulacja średnich miesięcznych wydatków studenta (w Krakowie)

WYDATEK	CENY (ORIENTACYJNE)
CZESNE MIESIĘCZNE (KIERUNKI NA WYDZIAŁACH UEK)	520 ZŁ
NAJTAŃSZY POKÓJ W DOMU STUDENCKIM (UEK)	370 ZŁ
BILET MIESIĘCZNY	53 ZŁ
ŻYWNOŚĆ I ALKOHOL	450 ZŁ
LUNCH W BARZE NA UCZELNI (DWA RAZY W TYGODNIU)	160 ZŁ
KSERO NOTATEK Z WYKŁADÓW	20 ZŁ
RANDKA W PIZZERII (DWA RAZY W MIESIĄCU)	150 ZŁ
KARTA UNLIMITED DO KINA	46 ZŁ
MIESIĘCZNY PAKIET W POPULARNYM SERWISIE MUZYCZNYM	9,99 ZŁ
KARNET NA SIŁOWNIĘ	99 ZŁ
POWRÓT Z IMPREZY TAKSÓWKĄ (DWA RAZY W MIESIĄCU)	45 ZŁ
POZOSTAŁE WYDATKI (UBRANIA, KOSMETYKI ITP.)	200 ZŁ
SUMA	2122,99 ZŁ

Źródło: opracowanie własne

kosztuje 1850 zł, a o 100 zł więcej trzeba zapłacić na Politechnice Śląskiej. W przypadku uczelni niepublicznych rozpiętość opłat waha się od nieco ponad 2500 zł w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, do 3300 zł w Wyższej Szkole Zarządzania Personelem w Warszawie.

Jednym z kolejnych wydatków mocno związanym ze sprawnym funkcjonowaniem w mieście jest oczywiście cena transportu publicznego. Mimo, iż studenci z roku na rok dysponują coraz większym tzw. budżetem rozporządzalnym, to wciąż nie każdy może sobie pozwolić na dojazd we wskazane miejsce taksówką czy nawet popularnym uberem. Świetną alternatywą mogą być rowery miejskie, elektryczne hulajnogi czy nawet skutery – mimo wszystko w przypadku tych dwóch ostatnich ceny potrafią być mocno wygórowane, a i z racji specyfiki są przydatne tylko w ciepłych miesiącach. W przypadku komunikacji miejskiej, z pomocą przychodzi legitymacja studencka, która pozwala na zakup biletu

Czesne semestralne na kierunku Zarządzanie

Politechnika Rzeszowska	2442 zł
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	2600 zł
PWSZ w Nowym Sączu	2300 zł
Wyższa Szkoła Zarządzania Personelem w Warszawie	3300 zł
Politechnika Śląska	1950 zł
Uniwersytet Warszawski	3400 - 3500 zł*
PWSZ w Kaliszu	1850 zł
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu	2550 - 2610 zł*

* ceny różnią się w zależności od tego, czy płatność odbywa się ratalnie – jeśli tak, cena jest wyższa

Źródło: strony uczelni, opracowanie własne

o połowę taniej. Każde miasto z osobna ma własny system naliczania opłat, a cena oczywiście zależy też od stopnia rozwinięcia infrastruktury komunikacyjnej. Miastem o najniższych opłatach za bilet miesięczny jest Rzeszów, gdzie trzeba wydać jedynie 35 zł i Olsztyn – droższy o dodatkowego „piątką”. Najdrożej zaś jest w Warszawie, gdzie trzeba zapłacić 55 zł, ale z drugiej strony w tej cenie zawierają się Nielimitowane przejazdy autobusami, tramwajami, metrem i koleją podmiejską.

Wysokie i bardzo ważne miejsce na liście studenckich wydatków zajmuje żywność – zarówno w przypadku kiedy studenci gotują sobie sami oraz gdy stołują się na mieście. Jak w każdym przypadku, ceny wszystkich produktów różnią się od miejsca zamieszkania, a także od tego w jakich sklepach dokonywane są zakupy. Te za najniższą ceną można zrobić w supermarkecie, natomiast nieco drożej jak się okazuje zapłacimy w dyskontach czy małych, lokalnych sieciówkach. Coraz częściej studenci – zważywszy na swój ograniczony budżet, ale i modę na zdrowe odżywianie – decydują się na gotowanie w domu. Wiąże się to z oszczędnością pieniędzy, a niekiedy również i czasu. Wciąż bardzo tanią opcją są bufety studenckie oraz coraz popularniejsze oferty lunchowe w różnych, czasem nawet prestiżowych

Bilet miesięczny ulgowy

Miasto	Cena
Warszawa	55 zł
Kraków	53 zł
Rzeszów	35 zł
Szczecin	50 zł
Olsztyn	40 zł
Gorzów Wielkopolski	46 zł
Bydgoszcz	46 zł

Źródło: opracowanie własne

Ceny produktów spożywczych w różnych miastach

	makaron – 1 kg	wędlina – 100 g	piwo w puszcze	mleko – 1 litr	serek wiejski
cena średnia	2,31 zł	2,19 zł	2,61 zł	2,20 zł	2,29 zł
najtaniej	Lublin 2,25 zł	Gdańsk 2,07 zł	Rzeszów 2,54 zł	Gdańsk 1,99 zł	Lublin 1,69 zł
najdrożej	Warszawa 2,99 zł	Katowice 2,45 zł	Wrocław 3,91 zł	Lublin 2,38 zł	Warszawa 2,89 zł

Źródło: opracowanie własne

lokalach gastronomicznych. Żeby pozwolić sobie na takie przyjemności należy liczyć się jednorazowo z wydatkami od 15 zł do 25 zł. Zawsze można też po prostu liczyć na kulinarne przysmaki zakłęte w szklanych słoikach przez mamy albo babcie ☺

Wspomniany już zdrowy tryb życia dotyczy nie tylko kuchni, ale także aktywności fizycznej. Coraz popularniejsze są wszelkie zajęcia sportowe, od tych tradycyjnych po nowoczesne sztuki walki. Entuzjastów nie tracą także liczne siłownie i kluby fitness. Jak pokazują badania przeprowadzone przez Benefit Systems aż jedna piąta osób, które prowadzą aktywny tryb życia to studenci. Sprzyjają temu odpowiednie warunki, takie jak zróżnicowana oferta, przystępne ceny sprzętu, dobra organizacja swojego czasu, ale i same ceny miesięcznych karnetów. Oczywiście, tak samo jak w przypadku powyższych zestawień w każdym mieście, ale i sieci lokali koszty miesięcznego, studenckiego karnetu są zróżnicowane. Najdroższą, stałą ofertę znaleźliśmy w Warszawie (119 zł), a najtańszą w Opolu (69 zł).

Cena karnetu miesięcznego na siłownię

Warszawa	119 zł
Kraków	99 zł
Rzeszów	99 zł
Gdynia	69 zł
Opole	89 zł

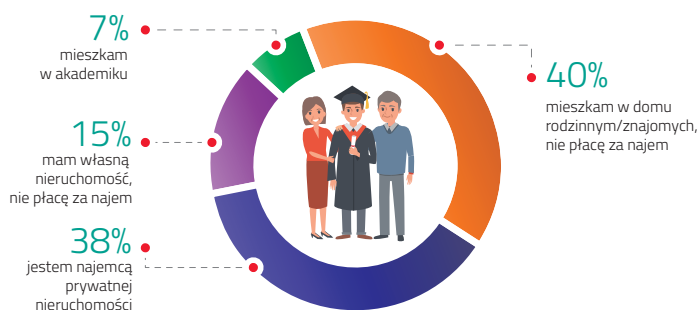
Źródło: opracowanie własne

ZAKWATEROWANIE STUDENTA

Status mieszkaniowy polskich studentów jest dość zróżnicowany. Badania Centrum AMRON i Warszawskiego Instytutu Bankowości wskazują, że najczęściej bo 40% ankietowanych studentów, mieszka w domu rodzinnym i nie płaci za wynajem. Nieco mniej (38%) deklaruje, że jest najemcą prywatnej nieruchomości, a 15% posiada własną nieruchomość. Najmniej, bo 7% osób mieszka w akademiku, co może być też związane z ograniczoną ofertą domów studenckich i zbyt małą liczbą miejsc noclegowych, szczególnie w większych miastach i przy większych uczelniach.

Najwięcej studentów wciąż mieszka z rodzicami

Stan mieszkaniowy studentów ogółem w 2018 r.

Źródło: Raport „Badanie Najmu Studenckiego”, AMRON / Warszawski Instytut Bankowości, 2018

Dla wielu studentów początek studiów często jednak wiąże się ze zmianą miejsca zamieszkania i opuszczeniem przytulnego domu rodzinnego. Jak pokazują badania, decyzja co do wyboru pomiędzy mieszkaniem, stancją (pokojem) czy akademikiem w dużej mierze uzależniona jest od możliwości finansowych studenta. Wciąż najtańszą opcją jest wynajem pokoju w akademiku danej uczelni. Mimo iż, wiąże się to z licznymi regulaminami i zasadami mieszkania w takim miejscu, to jednak atmosfera, bliskość znajomych czy sal wykładowych znacząco potrafi zniwelować potencjalne niedogodności. Analizując tegoroczne zestawienie najczęściej za miejsce w 3-osobowym pokoju w domu studenckim zapłaci student w Gdańsku (400 zł), niewiele mniej we Wrocławiu (390 zł). Sporo tańszy będzie akademik w Krakowie i Bydgoszczy (po 340 zł) i Rzeszowie (320 zł).

Ograniczona liczba miejsc noclegowych w domach studenckich, ale także chęć większej niezależności skłania wielu studentów do szukania „swojego miejsca” w wynajmowanych

mieszkaniach. Jednym z bardziej pożądaných rozkładów mieszkań są te z trzema pokojami. Przekłada się to na optymalny komfort użytkowania, możliwość doboru współlokatorów i przede wszystkim podziału kosztów. Stawki wynajmu są zróżnicowane, zarówno ze względu na miasto, jak i miesiąc pierwszego wynajmu (gdy zaczniemy szukać mieszkania na początku wakacji, jest większa szansa na znegocjowanie pierwotnej ceny). Jak wynika z danych AMRON SARFIN za IV kwartał 2018 r. prezentowanych przez Związek Banków Polskich, zdecydowanie najdroższy wynajem 3-pokojowego mieszkania odnotowano w Warszawie – średnio prawie 2300 zł (a do tego często należy doliczyć opłaty za zużycie prądu czy gazu, a także internet czy telewizję). Koszty najmu przewyższające średnią kwotę 2000 zł dotyczą także studiujących we Wrocławiu. O wiele atrakcyjniejsze ceny mogą napotkać studenci w Łodzi (nieco ponad 1400 zł), Katowicach (1500 zł) i Poznaniu (1575 zł).

Znalezienie mieszkania do wynajęcia, szczególnie w nowo poznawanym mieście wymaga

Miejsce w domu studenckim w pokoju 3-osobowym

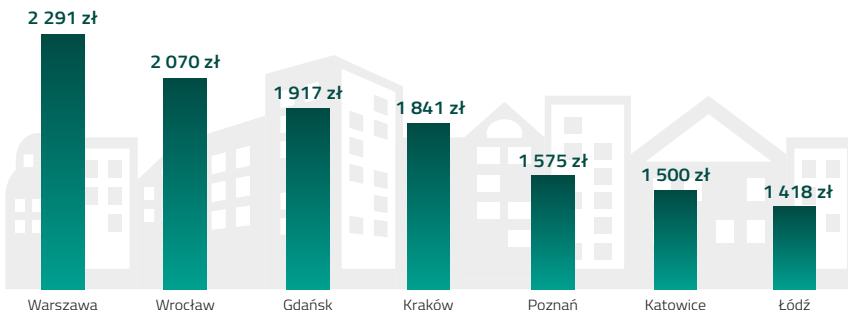
Miasto	Cena
Warszawa	350 zł
Kraków	340 zł
Rzeszów	320 zł
Poznań	370 zł
Olsztyn	360 zł
Gdańsk	400 zł
Wrocław	390 zł
Bydgoszcz	340 zł*

* podana cena jest za miejsce w pokoju 2-osobowym

Źródło: opracowanie własne

Za mieszkanie najtaniej w Łodzi i Katowicach

Średnie miesięczne stawki czynszu najmu mieszkania 3-pokojowego w IV kw. 2018 r.

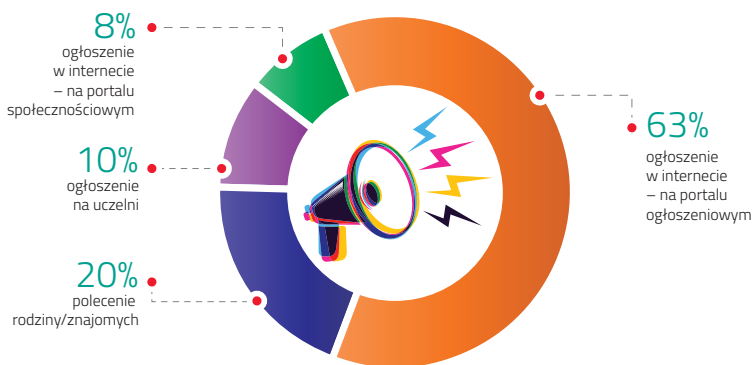

Źródło: Raport AMRON-SARFIN (za IV kw. 2018), ZBP, 2019

dobrego rozeznania i poświęcenia czasu na porównanie cen i wyposażenia. Jak wskazują wyniki badania AMRON i WIB, aż 63% studentów jako główne źródło informacji traktuje internetowe portale ogłoszeniowe. Co piąty z badanych zdaje się na polecenie ze strony

📈 Szukam mieszkania...przejrzę portal ogłoszeniowy

Główne źródła informacji o nieruchomości przeznaczanej na wynajem wśród studentów

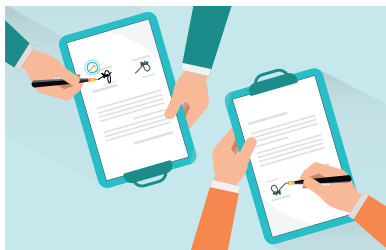

Źródło: Raport „Badanie Najmu Studenckiego”, AMRON / Warszawski Instytut Bankowości, 2018

rodziny lub znajomych. Znacznie mniej popularne jest poszukiwanie takich informacji na uczelni (10%) i w portalach społecznościowych (8%)

Wciąż najbardziej popularną metodą zawierania umowy najmu są zwykłe, pisemne umowy. Na taką możliwość decyduje się aż 87% badanych. Z drugiej strony ciągle rzadko spotykanymi są umowy najmu instytucjonalnego oraz najmu okazjonalnego – w badaniu z końca ubiegłego roku stanowią one odpowiednio 3% i 2% ankietowanych. Na ich tle niepokojąco wygląda zawieraniu umów w formie ustnej – na taką formę zdecydowało się 8% badanych studentów. Mimo, iż jest to forma legalna, to w dalszym ciągu budząca sporo kontrowersji i wątpliwości.

Umowa o wynajem...papier to podstawa

Forma zawarcia umowy najmu studenckiego

Źródło: Raport „Badanie Najmu Studenckiego”, AMRON / Warszawski Instytut Bankowości, 2018

0 czym warto pamiętać, przy wynajmie mieszkania

01

Zanim zaczniemy poszukiwać mieszkania powinniśmy zaplanować i przemyśleć swoje działania. Zabierz się do tego odpowiednio wcześniej. Jednym z lepszych momentów jest zakończenie roku akademickiego - wówczas zwalnia się sporo mieszkań. Masz dużo więcej czasu na dokładne sporządzenie czynników, które będą dla Ciebie najistotniejsze przy wynajmie oraz sprawdzisz swoje możliwości finansowe. Pod żadnym pozorem nie czekaj do ostatniej chwili – można w ten sposób podjąć bardzo pochopne decyzje, które na długą metę okażą się dla Ciebie bardzo niekorzystne.

02

Kolejnym z istotnych czynników towarzyszących wynajmowi jest poznanie samego miasta i najbliższą okolicę. Rynek nieruchomości oferuje szeroki i różnorodny wybór mieszkań oraz pokoi, które są przeznaczone do wynajęcia. Określ, w jakiej części miasta chcesz mieszkać. Dobrym pomysłem jest pytanie znajomych, którzy zamieszkivali bądź zamieszkują interesujący nas obszar. Sprawdź też dostępność komunikacji, infrastruktury handlowej i usługowej – będzie to udogodnienie w codziennym funkcjonowaniu.

03

W momencie, kiedy wykonałeś pierwsze dwa punkty następuje ważny moment: spotkanie z właścicielem mieszkania. Bardzo często wystarczy już jedno spotkanie z właścicielem mieszkania, aby podjąć decyzję o najmie. Przygotuj się do rozmowy i nie bój się zadawać pytań – unikniesz w ten sposób późniejszych potencjalnych problemów lub nieprzyjemnych sytuacji. Ponadto znacząco ułatwi Ci to też samą decyzję o wynajmie – czy całość ustalona z właścicielem Ci odpowiada. Kto pyta, nie błądzi.

04

Ustal jasno zasady obustronnej współpracy i podpisz umowę. Zdecydowanie odradzamy umowę ustną – pomimo, iż jest ona legalną formą prawną, prowadzi ona do wielu późniejszych problemów. Umowa pisemna chroni zarówno Ciebie jak i wynajmującego. Możecie na niej zawrzeć wszystkie ustalone przez was kwestie: koszty najmu, terminy i formę płatności, informacje o wyposażeniu mieszkania, przyjmowania gości czy też związana z dodatkowymi opłatami, jak kaucja, media. Oprócz tego umowa powinna zawierać ogólne zasady korzystania z nieruchomości, kwestie związane z naprawą uszkodzeń, możliwe ubezpieczenie czy też termin i formę wypowiedzenia.

05

Prawdopodobnie będziesz mieszkać z innymi osobami: wiąże się to z dostosowaniem do pewnych norm. Nikt nie bormi Ci zapraszania znajomych, słuchania muzyki czy domowych ćwiczeń - pamiętaj jednak, by takie sytuacji nie powodowały dyskomfortu Twoich współlokatorów. Ponadto bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na ogólne zadowolenie domowników jest dbanie o czystość części wspólnych, przestrzeganie ciszy nocnej – zatroszczysz się w ten sposób, by Twoi współlokatorzy traktowali Cię życzliwie. Dzięki temu będzie się Wam żyło znacznie lepiej. Tym samym właściciel nieruchomości również będzie w porządku wobec Ciebie, co może się przełożyć na zmniejszenie opłat czy dodatkowe udogodnienia.

FINANSOWY PORTRET STUDENTA

Konto dla studenta

Początek studiów, szczególnie w nowo poznawanym mieście z dala od rodzinnego domu, to dla większości studentów również początek doroślejszego zarządzania swoimi finansami – planowania wydatków, oszczędzania na większe zakupy czy opłacania rachunków. Podstawowym narzędziem do dokonywania tych operacji jest konto bankowe, w które jak wynika z badań Związku Banków Polskich, posiada już wielu maturzystów, udających się na studia. Blisko bowiem połowa ankietyowanych bankowców (46%) wskazuje, że młodzi Polacy zakładają pierwsze konto bankowe jeszcze przed osiągnięciem pełnoletności. Jednocześnie, łącznie ponad 90% bankowców twierdzi, że już po planowym zakończeniu studiów I i II stopnia około 25. roku życia absolwenci studiów wyższych wraz z dyplomem posiadają też rachunek osobisty w banku.

Pierwsze konto bankowe jeszcze przed „osiemnastką”

W jakim wieku klienci zakładają pierwsze konto bankowe?

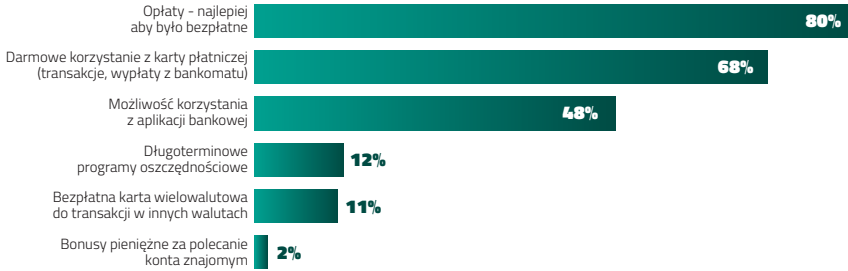
Źródło: „Monitor Bankowy”, Związek Banków Polskich, 2019

Bez względu na wiek, w którym zakładane jest pierwsze konto bankowe, jego młodzi użytkownicy poszukują w ofercie banków konkretnych atrybutów. Studenci ankietyowani w czerwcu 2019 r. przez Warszawski Instytut Bankowości i Parlament Studentów RP w ramach projektu „Aktywny Student” mogąc wskazać dwie najważniejsze cechy przy wyborze konta bankowego wskazali na czym im zależy najbardziej. Najwięcej bo prawie 80% wskazało dotyczyło braku opłat za korzystanie z konta, a dla 68% badanych równie ważne było darmowe korzystanie z karty płatniczej. O wiele mniej popularną odpowiedzią były oferowane razem z kontem programy długoterminowego oszczędzania (blisko 12%) oraz bezpłatna karta wielowalutowa (ponad 10%).

Posiadane konto wykorzystywane jest przez młode osoby bardzo aktywnie. Jak wynika z raportu „Mileniali: postawy życiowe a finanse” przygotowanego przez Vivus, aż 85% przedstawicieli tzw. Pokolenia Y, którego młodsza grupa ujęta jest w przedziale wiekowym 24-29 lat, samodzielnie dokonuje płatności i zleca przelewy. Blisko połowa z nich (42%) analizuje również swoje wydatki.

Najważniejsze to nie płacić...za konto i kartę

Co jest dla Ciebie najważniejsze przy wyborze konta bankowego? (maks. 2 wskazania)

Źródło: Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / PSRP, 2019

Aż
85%
młodych Polaków
samodzielnie dokonuje
płatności i zleca
przelewy

Zdaniem
92%
bankowców,
pierwsze konto bankowe
jest obecnie zakładane
przed ukończeniem 25. roku życia

Rachunek osobisty to zdecydowanie najpopularniejsza, ale nie jedyna usługa bankowa, z której chętnie korzystają studenci. Zdaniem badanych przez ZBP bankowców, osoby w wieku 19-25 lat, oprócz konta osobistego korzystają najczęściej z karty kredytowej (43%), konta walutowego (36%) i konta oszczędnościowego (31%).

Po pierwsze rachunek osobisty, ale dość często również karta kredytowa

Z których produktów bankowych klienci w wieku 19-25 lat korzystają najczęściej?

Źródło: „Monitor Bankowy”, Związek Banków Polskich, 2019

Pierwsze konto

Rozpoczęcia korzystania z konta bankowego w czasie studiów to wygodny i bezpieczny sposób na kontrolowanie swojego budżetu. Banki, mimo wielu innych działań, konkurują o uwagę młodych klientów, co przekłada się pozytywnie na jakość oferty dedykowanej studentom. Przy jej wyborze warto zwrócić uwagę na kilka kwestii.

01

Konto na ogół za 0 zł – i nie tylko konto.

Banki wiedzą, że młodzi klienci to dla nich dobra potencjalna inwestycja na przyszłość i dlatego w wielu z nich, bez problemu znajdziesz ofertę bezpłatnego rachunku, a często również korzystanie z karty płatniczej i bankomatów na bardzo preferencyjnych warunkach. Można też znaleźć oferty zawierające bezpłatne przelewy przez bankowość internetową. Nie mówiąc już o tym, że w większości banków konto możesz założyć nie wychodząc z domu.

02

Promocje.

Warto przejrzeć promocyjne oferty instytucji finansowych. Co jakiś czas pojawiają się oferty, w których to bank wypłaca nowym klientom nawet do kilkuset złotych „na start”. Często dodatkowo promowane jest również polecenie oferty banku swoim znajomym czy aktywne korzystanie z aplikacji mobilnej.

03

Oprocentowanie (prawie) niespotykane na rynku.

Na tle bardzo niskiego oprocentowania lokat w tradycyjnej ofercie bankowej (czyli zysku jaki nam przysługuje z tytułu udostępnienia bankowi określonej kwoty na określony czas), te dedykowane studentom pozytywnie się wyróżniają. Można trafić na takie oferty w których np. konto oszczędnościowe przypisane do rachunku jest oprocentowane nawet w okolicach 2,5%.

04

Bank może pomóc Ci oszczędzać.

Instytucje finansowe coraz częściej nie tylko doradzają swoim klientom, ale także edukują chociażby w zakresie oszczędzania. Warto poszukać ofert, w których np. przy transakcji kartą płatniczą, zaokrąglenie do pełnej kwoty trafia automatycznie i bezpłatnie na Twoje subkonto oszczędnościowe (dodatkowo oprocentowane).

05

Bank w telefonie.

Bankowość w Polsce należy do bardzo rozwiniętych. Intuicyjne aplikacje mobilne, a także internetowy dostęp do banku to duża wygoda. Warto się im przyjrzeć przed założeniem rachunku, a potem aktywnie korzystać – oczywiście z przestrzeganiem zasad bezpiecznego bankowania w sieci.

06

Dla obywateli - karta wielowalutowa.

Jedziesz na Erasmusa, albo po prostu planujesz majówkę ze znajomymi w jednej z europejskich stolic? Zastanów się czy oprócz rezerwy w gotówce, nie warto większości pieniędzy na wyjazd zostawić na koncie z uruchomioną opcją karty walutowej. Wpłacasz ile masz do dyspozycji i nie tracisz na przewalutowaniu.

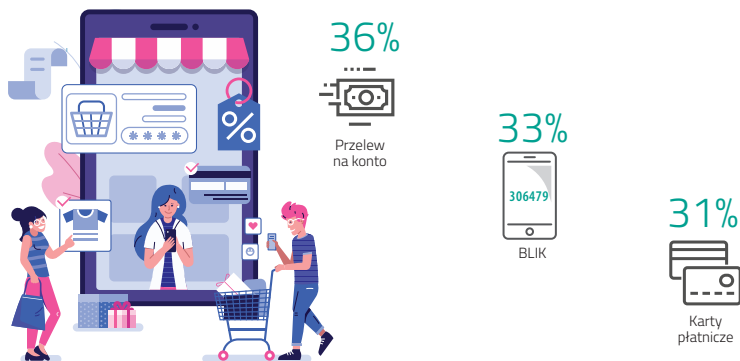
Nowoczesne bankowanie

Polscy studenci równie chętnie jak z bankowości elektronicznej korzystają ze sklepów online. Potwierdzają to też wyniki badania przeprowadzonego przez Kantar TNS, na zlecenie Krajowej Izby Rozliczeniowej i Związku Banków Polskich, według których aż 69% osób w wieku 19-25 lat robi zakupy za pośrednictwem internetu.

Aż 44% przyznało, że w takim wypadku płaci gotówką przy odbiorze, co akurat w tym przypadku może być dowodem na rozsądek kupujących, którzy są gotowi zapłacić za towar dopiero po jego sprawdzeniu, co jest jednym z elementów bezpiecznego korzystania z zakupów elektronicznych.

Oczywiście jednocześnie polscy studenci nie stronią od nowoczesnych form płatności. Według danych Vivusa dokonują przelewu na konto (36%), a także korzystają z BLIK-a (33%) i kart płatniczych (31%).

Młodzi Polacy korzystają z różnych form płatności za zakupy online – najpopularniejsze to:

„Bezgotówkowość” młodych Polaków bowiem trudno podważyć, co potwierdzają też inne dane z tego badania. Bardzo często do rachunku osobistego mają również przypisaną kartę debetową, która stanowi dla nich naturalny środek płatniczy. Według danych z raportu Vivusa, połowa z nich deklaruje, że płaci częściej kartą niż gotówką, a 27%, że obie formy stosuje równie często. Jedynie 23% ankietowanych twierdzi, że częściej płaci gotówką niż kartą, podczas gdy średnia w Polsce to 40%. Chętniej też płacą zbliżeniowo - tę formę deklaruje aż 62% płacących kartami.

Co drugi młody millenials płaci częściej kartą niż gotówką

Jaką formę płatności preferujesz?

Źródło: Raport «Millenials: postawy życiowe a finanse», Vivus, 2019

Popularność nowoczesnej bankowości wśród polskich studentów potwierdzają dane na temat korzystania z bankowych aplikacji mobilnych. Jak wynika z ankiety WIB-u i Parlamentu Studentów RP, blisko 3 na 4 studentów w Polsce co najmniej raz w tygodniu korzysta z usług bankowych za pośrednictwem smartfona lub tabletu. Z drugiej strony wciąż jest pewna grupa osób, która mimo młodego wieku nie ma zainstalowanej aplikacji bankowej (ponad 16%).

Ponadto, oczywiście młodzi Polacy znają również inne nowoczesne formy płatności, choć ich znajomość nie idzie w pełni w parze z ich użytkowaniem. I tak - najbardziej rozpo-

Aplikacja bankowa to „must have” dla polskiego studenta

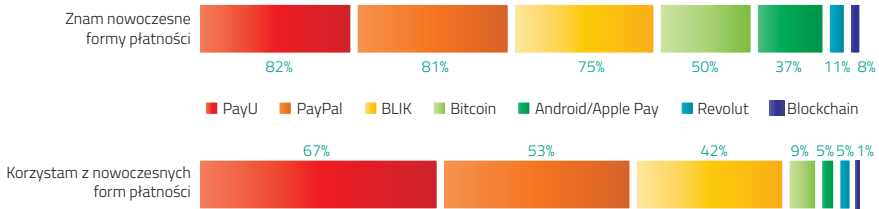
Czy korzystasz z aplikacji mobilnej swojego banku?

Źródło: Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / PSRP, 2019

Młodzi Polacy znają nowoczesne formy płatności, ale wciąż nie wszyscy korzystają

Czy znasz wybrane formy nowoczesnych płatności i jak aktywnie z nich korzystasz?

Źródło: Raport «Milenialsi: postawy życiowe a finanse», Vivus, 2019

znawalnymi metodami płatniczymi jest PayU (82%), PayPal (81%) i BLIK (75%). Aktywnie korzysta z tych rozwiązań odpowiednio 67%, 53% i 42% osób. Co ciekawe, dane z raportu Vivusa pokazują też, że co druga osoba w wieku 24-29 lat słyszała o kryptowalutach i bitcoinie, ale jedynie 5% przyznało się do korzystania z tej formy płatności.

Oszczędzanie

W poprzednich edycjach raportu „Portfel Studenta”, miesięczny budżet polskiego studenta był porównywany z budżetami ich kolegów w innych europejskich krajach, plasując się pod względem tzw. budżetu rozporządzalnego bliżej końca zestawienia. W tegorocznej edycji, pomimo pewnego wzrostu środków na wydatki, przedstawionego w uśrednionym rachunku studenta (więcej: Rozdział 2), wciąż trudno zaliczyć przeciętnego polskiego studenta do krezusów. Tym bardziej, jako pozytywny sygnał należy odebrać starania co do samodyscypliny finansowej i odłożenia części budżetu na inne cele. Dane z raportu „Milenialsi: postawy życiowe a finanse” wskazują, że 73% młodych Polaków posiada oszczędności, co jest wynikiem o wiele lepszym niż wśród ogółu dorosłych Polaków (46%). Najwięcej młodych osób stara się oszczędzać co miesiąc, na ogół z zarobionych pieniędzy (40%), a 30% oszczędza okazjonalnie, odkładając pieniądze otrzymywane przy różnych okazjach od rodziny. Skłonność do regularnego oszczędzania potwierdzają wyniki ankiety WIB-u i Parlament Studentów RP. Jak się okazuje, mimo rosnących co roku miesięcznych wydatków (patrz. Rozdział 2) ponad 75% ankietowanych studentów przyznało, że oszczędza co najmniej 50 zł na koniec każdego miesiąca, a blisko połowa (49,7%) kwotę wyższą niż 100 zł.

3 na 4 studentów w Polsce oszczędza

Jaką kwotę średnio udaje Ci się zaoszczędzić miesięcznie?

Źródło: Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / PSRP, 2019

Słonność do oszczędzania młodych Polaków potwierdzają również bankowcy. W badaniu ZBP „Monitor Bankowy” zdaniem 86 proc. badanych, w okresie minionych 12 miesięcy wzrosło zainteresowanie osób w wieku 19-25 lat produktami oszczędnościowymi.

Wysokość odłożonych środków w przypadku osób w wieku 15-24 lat jest zróżnicowana. Według raportu Spot Data i Providenta, połowa ankietowanych (50%) deklaruje, że ich oszczędności nie przekraczają 2000 zł. Większymi środkami między 3000 a 5000 zł dysponuje 13% badanych. Stosunkowo wysoki odsetek pytaných wskazał, że wartość odłożonych przez nich pieniędzy przekracza 10 000 zł (7%), a kolejne 6% nawet więcej niż 20 000 zł.

Bankowcy potwierdzają: oszczędności coraz ważniejsze dla młodych

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy Pana/Pani zdaniem zainteresowanie klientów w wieku 19–25 lat produktami oszczędnościowymi?

Źródło: „Monitor Bankowy”, Związek Banków Polskich, 2019

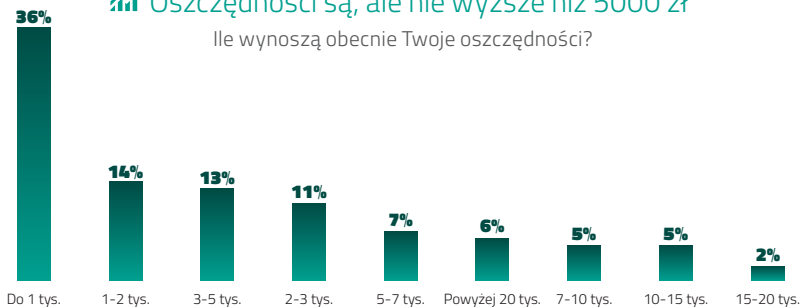
To co niepokoi najbardziej to nie wysokość oszczędności, która na tym etapie życia zazwyczaj nie jest zbyt wysoka, ale fakt, że wciąż wśród młodych Polaków jest pewien odsetek osób, który tego nie robi. Z raportu Vivusa wynika, że 14% deklaruje, że nie ma takiej potrzeby i nie wie w jakim celu mieliby oszczędzać, a 8% jest nawet zdania, że oszczędzanie nie ma sensu i lepiej żyć chwilą. To pokazuje, jak ważna w dalszym ciągu jest edukacja ekonomiczna od najmłodszych lat (czytaj więcej w Rozdziale 5), ponieważ przy obecnej sytuacji demograficznej w Polsce, zdywersyfikowane oszczędzanie i to najlepiej od jak najwcześniejszego etapu jest absolutną koniecznością.

73%
tzw. millenialsów
deklaruje posiadanie
oszczędności

↑ Oszczędności są, ale nie wyższe niż 5000 zł

Ile wynoszą obecnie Twoje oszczędności?

Źródło: Raport «Pokolenie Z w finansach i na rynku pracy», SpotData/Provident, 2019 (opracowanie własne)

58%

młodych Polaków
dobrze ocenia swoją
sytuację materialną
(wśród ogółu
dorosłych Polaków
pozytywne odczucia
ma jedynie 34%)

Ponad połowa

osób z pokolenia Y
uważa,
że ich sytuacja
finansowa
jest podobna
do statusu
ich rówieśników

Oszczędzanie nie boli

Dzięki oszczędnościom można na więcej sobie pozwolić i to niekoniecznie w bardzo odległej przyszłości.

Trzeba jednak być konsekwentnym i nie wydawać odkładanych pieniędzy na chwilowe potrzeby. Choć oczywiście pokus nie brakuje ☺

01

Krok 1: Budowanie swoich oszczędności zacznij od dobrego planu. Zastanów się i policz jakie środki możesz przeznaczyć na comiesięczne oszczędzanie. To nie muszą być od razu duże kwoty!

02

Krok 2: Zastanów się nad swoją najbliższą przyszłością i to niekoniecznie co będziesz robić w „piąteczek” ☺ Pomyśl na co może przydać Ci się dodatkowa rezerwa finansowa i świadomie ją buduj.

- ▶ Zabezpiecz pulę środków na wydatki nieregularne (np. zakup nowych ubrań czy prezenty okolicznościowe dla przyjaciół). Dzięki temu będziesz mógł świadomie i ze środków własnych finansować tego typu wydatki, bez konieczności zaciągania zbędnych kredytów.
- ▶ Zabezpiecz środki na awaryjne wydatki (np. na naprawę swojego markowego smartfona, który podczas ostatniej imprezy dość niefortunnie upadł na chodnik). W ten sposób twój „regularny” budżet będzie bardziej uodporniony na wypadki losowe.

03

Krok 3: Pomyśl o swojej przyszłości także w dłuższej perspektywie. Zastanów się jakie wydatki będą Cię czekały na przestrzeni najbliższych kilku/kilkunastu lat

- ▶ Pomyśl o systematycznym odkładaniu np. na swoje wymarzone własne mieszkanie – banki wesprą Cię kredytem hipotecznym, rodzice pewnie też postarają się pomóc ale musisz również samodzielnie budować środki na tzw. wkład własny
- ▶ Nadprogramowe środki możesz przeznaczyć także na specjalne lokaty długoterminowe, z których zysk spłynie do Ciebie za np. kilka miesięcy czy lat.

04

Krok 4: Emerytura kojarzy Ci się zapewne z ukochaną babcią, ale wbrew pozorom dotyczy też Ciebie. Pamiętaj, aby myślenie o oszczędzaniu na ten cel zacząć jak najwcześniej.

- ▶ Budując swoje oszczędności pamiętaj, iż według danych GUS koszty życia (opłaty stałe, wyżywienie, usługi) rosną każdego roku w sposób szybszy od naszych zarobków.
- ▶ Warto już dziś budować swój kapitał finansowy, tak by móc spokojnie cieszyć się nim na emeryturze tj. okresie w którym nie będziemy mieli tak dużego wpływu na wysokość naszych dochodów jak dziś.

05

Krok 5: Decydując się na skorzystanie z produktów inwestycyjnych oferowanych przez rynek finansowy, upewnij się, że rozumiesz mechanizm ich działania koncentrując się na 3 kluczowych elementach – korzyściach, kosztach i ryzyku.

- ▶ Ryzyko inwestycyjne – wiąże się z każdą formą pomnażania kapitału. Pamiętaj, by przy wyborze określonego produktu zrobić analizę wszelkich zagrożeń oraz poświęć czas, by je dobrze zrozumieć albo pozwolić sobie je wytłumaczyć
- ▶ Korzyści – uprawnienia i zyski jakie daje Ci dana forma oszczędności. W przypadku akcji może to być prawo do dywidendy, a w przypadku lokat prawo do wcześniejszego wypłacenia środków
- ▶ Koszty – mogą być związane z prowizją, marżą lub innymi opłatami. W przypadku funduszy inwestycyjnych może to być np. opłata za zarządzanie, która jest naliczana od wysokości kwot jakie wpłacasz. Sprawdź dokładnie jakie koszty wchodzi w skład danego produktu i jak będą się one zmieniać w czasie

06

Krok 6: Poniżej przykładowe produkty inwestycyjno-oszczędnościowe dostępne na polskim rynku finansowym.

- ▶ Lokaty – otrzymywane z jej tytułu odsetki zależą głównie od stóp procentowych wyznaczanych przez Radę Polityki Pieniężnej. Obecne stopy procentowe są niskie, przez co również odsetki z lokat są niewielkie
- ▶ Obligacje skarbowe – w zależności od ryzyka związanego z wypłacalnością danego państwa, obligacje różnią się między sobą poziomem należnych odsetek.
- ▶ Obligacje korporacyjne – są to obligacje emitowane przez przedsiębiorstwa.
- ▶ Fundusze inwestycyjne – to forma wspólnego inwestowania, korzystająca z efektu skali (więcej uczestników – bardziej zróżnicowany portfel).
- ▶ Akcje spółek giełdowych – papiery wartościowe reprezentujące udział w danej spółce.

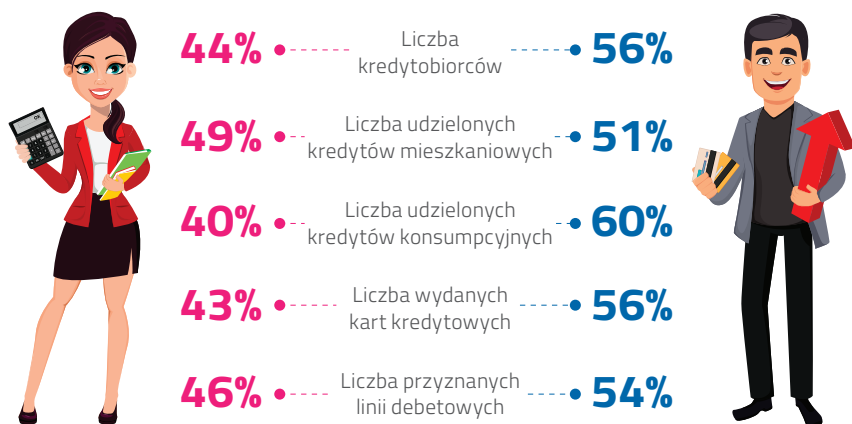
07

Krok 7: Po prostu zacznij oszczędzać. To nie sesja – to trzeba zacząć raz a dobrze i osiągnąć oczekiwany efekt 😊

Młodzi kredytobiorcy

Rosnąca skłonność do oszczędzania czy aktywne korzystanie z nowoczesnych usług finansowych to jedno z odcieni finansowego portretu polskich studentów. Jak wynika z danych Biura Informacji Kredytowej, młodzi Polacy nie unikają również zaciągania zobowiązań finansowych. Według danych na koniec czerwca 2019 r., co piąta osoba (21,4%) w wieku od 18 do 24 lat posiada kredyt. Łącznie grupa 615 073 młodych kredytobiorców posiada ponad 1,11 mln sztuk kredytów. Analizując pod kątem płci większe zainteresowanie produktami kredytowymi przejawiają studenci niż studentki – zarówno pod kątem udzielonych kredytów konsumpcyjnych (60% do 40% na korzyść panów), jak i liczby wydanych kredytowych (przewaga 56% do 43%).

Młode Polki mniej skłonne do zaciągania zobowiązań

Źródło: Biuro Informacji Kredytowej, czerwiec 2019

Struktura produktów kredytowych posiadanych przez młodych wynika z ich wieku i potrzeb i jest mocno powiązana ze stylem życia. Według danych BIK, zdecydowanie najpopularniejszym rodzajem zobowiązania młodych Polaków są kredyty konsumpcyjne (ponad 65,5% ogółu kredytów) – na które składają się kredyty gotówkowe (40,7%) i kredyty ratalne (24,8%), zaciągane np. na zakup smartfona. Wśród produktów kredytowych zaciąganych przez polskich studentów znajdują się także limity w koncie (20,9%) i karty kredytowe (12,2%). Całkowita kwota zaciągniętych kredytów, które są spłacane to ponad 10,5 mld zł, z czego kwota pozostająca do spłaty to 8,61 mld zł

Kredyty Polaków w wieku 18-24 lata

615 073

Liczba kredytobiorców

101 184 Liczba kredytobiorców,
którzy opóźniają się
ze spłatą powyżej 30 dni**64 325**Liczba kredytobiorców,
którzy opóźniają się
ze spłatą powyżej 90 dni**1 111 432**Liczba udzielonych
kredytów**10 841 898 113 zł**Kwota udzielonych
kredytów**8 610 849 888 zł**

Kwota do spłaty

728 305 Liczba udzielonych
kredytów
konsumpcyjnych**6 776 591 376 zł**Kwota udzielonych
kredytów
konsumpcyjnych**4 786 903 669 zł**

Kwota do spłaty

231 212 Liczba przyznanych
linii debetowych**384 018 041 zł**Kwota przyznanych
linii debetowych**247 765 943 zł**

Kwota do spłaty

136 091 Liczba wydanych
kart kredytowych**927 347 638 zł**Kwota wydanych
kart kredytowych**618 497 767 zł**

Kwota do spłaty

15 824 Liczba udzielonych
kredytów
mieszkaniowych**3 117 775 804 zł**Kwota udzielonych
kredytów
mieszkaniowych**2 696 604 795 zł**

Kwota do spłaty

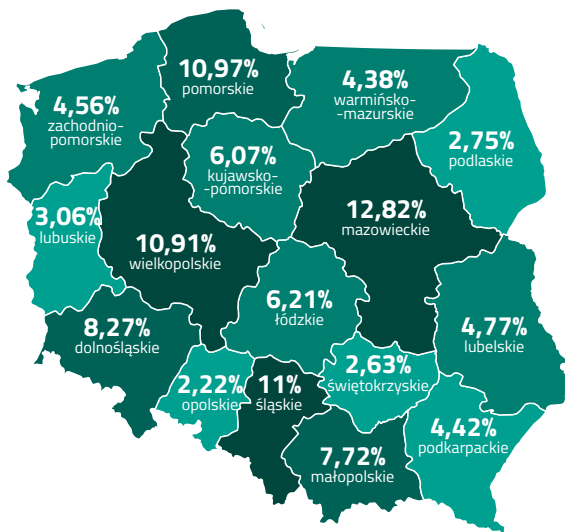
Źródło: Biuro Informacji Kredytowej, czerwiec 2019

Najmniejszy udział w strukturze kredytów posiadanych przez młode osoby stanowią kredyty mieszkaniowe – jest ich tylko 1,4%. Oznacza to 15,8 tys. zaciągniętych zobowiązań przez 25 208 osób. Mimo ich niewielkiej liczby, całkowita kwota zadłużenia z nich wynikająca, stanowi 2,7 mld zł, czyli ponad 31,3% zadłużenia kredytowego, które młodzi muszą jeszcze spłacić. Średnia wartość kredytu mieszkaniowego pozostająca do spłaty to 170 414 zł.

Osoby rozpoczynające życie na własny rachunek powinny być świadome tego, co dla banków oznacza dojrzałość finansowa. Jest to m.in. umiejętność rzetelnej i terminowej spłaty rat kredytu. Analiza BIK pokazuje niestety, że ludzie młodzi częściej niż osoby w starszych grupach wiekowych, mają kłopoty z terminową obsługą swoich kredytów. Obecnie 10,5% młodych odnotowuje opóźnienia w spłatach powyżej 90 dni.

BIK poddał analizie terytorialnej kredyty osób w wieku 18-24 lata. Wynika z niej, iż najwięcej zobowiązań kredytowych posiadają mieszkańcy województwa mazowieckiego – 13,06% i śląskiego – 11,6%, najmniej zaś mieszkańcy województw świętokrzyskiego – 2,34% i opolskiego – 2,27%.

Gdzie mieszkają młodzi kredytobiorcy

Źródło: Biuro Informacji Kredytowej, czerwiec 2019

Przedstawiciele młodego pokolenia poszukując dodatkowego finansowania zwracają się przede wszystkim w kierunku dużych, stabilnych instytucji finansowych. Jak potwierdzają to dane przywoływanym już raporcie na zlecenie Vivusa, ci którzy zdecydowali się na kredyt lub pożyczkę, w 71% korzystali z usług bankowych. O wiele mniej popularne były firmy pożyczkowe (38%) i kasy oszczędnościowe (11%).

Jak pożyczka to... do banku

Gdzie zdarzyło Ci się zaciągnąć pożyczkę lub kredyt?

Źródło: Raport «Milenialsi: postawy życiowe a finanse», Vivus, 2019 r.

Kredyt studencki - dodatkowe finansowanie nie tylko ze stypendiów...

Wsparcie rodziców, stypendia i praca zarobkowa – to trzy najczęstsze składowe budżetu studenta. Pomimo kilku różnic, mają one jedną wspólną cechę – co do zasady są bezzwrotne. Alternatywą dla powyższych może być czwarta składowa, tzn. kredyt studencki. Pomimo wspólnej nazwy, kredyt ten różni się znacząco od swoich odpowiedników dostępnych na rynku finansowym.

01

Uprawnionym do złożenia wniosku o kredyt studencki jest:

- ▶ osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia albo do szkoły doktorskiej,
- ▶ student, który nie ukończył 30. roku życia,
- ▶ doktorant, który nie ukończył 35. roku życia.

WAŻNE: Maksymalna wysokość miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie uprawniająca do otrzymania kredytu studenckiego w roku akademickim 2019/2020 wynosi 2500 zł netto.

02

Wniosek może zostać złożony w dowolnym momencie w ciągu roku w jednym z czterech banków udzielających kredyty studenckie (pełne zestawienie można znaleźć na stronie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

03

30 dni – to maksymalny czas oczekiwania na decyzję o udzieleniu kredytu.

04

Splata rozpoczyna się 2 lata po zakończeniu studiów.

05

Wyplacany jest w miesięcznych ratach (400, 600, 800 lub 1000 zł), ustalanych przez kredytobiorcę.

06

Kredyt studencki może być wyplacany studentom przez okres 6 lat, a w przypadku doktorantów – przez okres 4 lat.

07

Wniosek o udzielenie kredytu może zostać złożony w formie elektronicznej lub papierowej.

08

Szczegółowe warunki wypłaty i spłaty kredytu określi umowa z bankiem, która będzie zawierać m.in.

- ▶ okres, na jaki bank udzielił kredytu studenckiego,
- ▶ datę rozpoczęcia wypłaty kredytu,
- ▶ sposób weryfikacji przez bank posiadania statusu studenta albo doktoranta,
- ▶ harmonogramu spłaty kredytu,
- ▶ wysokość odsetek od kredytu studenckiego.

09

Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa mogą poręczyć za osobę ubiegającą się o kredyt w przypadku, gdy nie spełnia ona wymogów dot. zabezpieczenia spłaty kredytu.

10

Może zostać umorzony ze względu na:

- ▶ wysokie wyniki w nauce,
- ▶ trudną sytuację życiową,
- ▶ trwałą utratę zdolności do spłaty kredytu.

WIEDZA FINANSOWA STUDENTÓW

Zróznicowane podejście młodych Polaków do oszczędzania czy zaciągania zobowiązań to nie tylko efekt młodzieńczej beztroski, ale przede wszystkim wciąż niewystarczającego poziomu wiedzy z zakresu szeroko rozumianych finansów. Realizowane w różnej formie przez instytucje finansowe projekty edukacyjne, stopniowo poprawiają świadomość w tym obszarze, ale wciąż szczególnie w obszarze edukacji formalnej jest wiele do zrobienia.

Warszawski Instytut Bankowości realizujący jeden z największych programów edukacji finansowej w Europie – „Bankowcy dla Edukacji” – raz do roku bada samoocenę własnej wiedzy Polaków w tym zakresie. Jak wynika z tegorocznej edycji badania „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, łącznie ponad połowa ankietowanych (57%) w wieku 18-34 lat ocenia swoją wiedzę o finansach jako „raczej małą” lub „bardzo małą”. Pozytywnie, jako „raczej dużą” lub „bardzo dużą” wiedzę ocenia zaledwie 5 % badanych w tej grupie wiekowej.

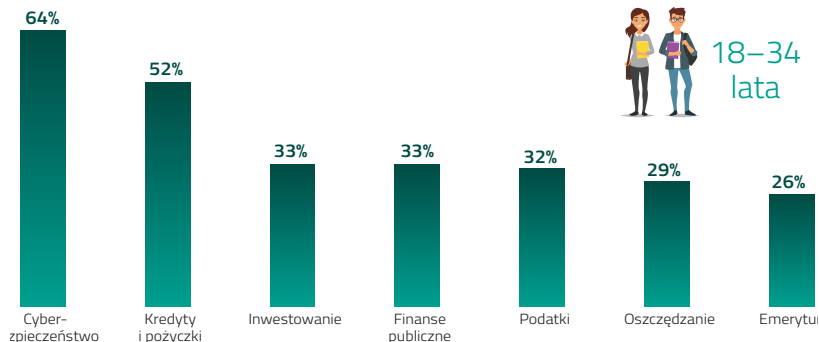
Źródło: Badanie „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, Warszawski Instytut Bankowości, 2019

Młodzi Polacy najslabiej oceniają swoją wiedzę z zakresu cyberbezpieczeństwa (64%). W dalszej kolejności krytycznie spoglądają na poziom wiedzy o kredytach i pożyczkach (52%). To w kontekście z jednej strony aktywnego korzystania z nowoczesnych technologii, w tym bankowości internetowej, a z drugiej zainteresowania pozyskiwaniem dodatkowego finansowania z kredytów czy pożyczek, bardzo istotna tendencja.

Jedną z podstaw świadomości ekonomicznej jest umiejętność rzetelnego czytania zawieranych umów. Zestawiając to z przytoczonymi w poprzednim rozdziale danymi nt. zadłużenia polskich studentów, bardzo niepokojącym sygnałem jest, że aż 55% ankietowanych

Najtrudniej ze znajomością cyberbezpieczeństwa i kredytów

W której obszarach wiedzy finansowej odczuwasz największy niedobór wiedzy?

Źródło: Badanie „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, Warszawski Instytut Bankowości, 2019

w wieku 18-34 lata zdarza się podpisać umowę finansową, nawet jeśli pomimo dokładnego przeczytania nie wszystkie zapisy rozumieją. Jedynie 18% twierdzi, że w razie jakichkolwiek wątpliwości przed podpisaniem umowy, konsultuje niezrozumiałe zapisy. Niewiele bo 4% badanych przyznało się do podpisania dokumentu bez jego przeczytania.

W innych obszarach wiedzy finansowej również bywa różnie – dane z badania „Wiedza finansowa Polaków” Maison & Partners dla Wongi wynika, że w obszarze płatności bezgotówkowych, polscy studenci (grupa wiekowa 18-24 lata) są generalnie dość dobrze zorientowani. Jedynie 8% ankietowanych przyznaje, że nie ma wiedzy na ten temat, a łącznie 73% określa ją jako średnią lub dużą

Wątpliwości przy zawieraniu umowy? I tak podpisuję

Na ile dokładnie czytasz umowę z instytucją finansową przed jej podpisaniem?

Źródło: Badanie „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, Warszawski Instytut Bankowości, 2019

📈 Płatności bezgotówkowe (raczej) bez tajemnic

Jak oceniasz swoją wiedzę z zakresu płatności bezgotówkowych, w tym korzystania z karty czy płatności online?

Źródło: „Wiedza finansowa Polaków”, Maison & Partners / Wonga, 2019

Nieco gorzej wygląda stan wiedzy w obszarze korzystania z produktów ubezpieczeniowych. Ponad połowa badanych jest zdania, że nie posiada lub posiada bardzo małe rozeznanie w tym temacie. Jednocześnie, 40% młodych Polaków określa ją jako średnią, a jedynie 6% jako dużą. To w obliczu dość rozwiniętego rynku ubezpieczeń w Polsce, istotny sygnał.

Zdecydowanie najslabiej przyswojoną wiedzę osoby w wieku 18-24 lata deklarują w obszarze inwestowania. Aż 28% przyznaje brak jakiegokolwiek rozeznanienia, a blisko połowa (45%) ma ją na niskim poziomie. Jako dużą swoją wiedzę określa tylko 3% ankietyowanych. Należy jednak w tym miejscu podkreślić, że inwestowanie jest jednym z trudniejszych obok

📈 Z wiedzą o ubezpieczeniach na bakier

Jak oceniasz swoją wiedzę z zakresu korzystania z produktów ubezpieczeniowych?

Źródło: „Wiedza finansowa Polaków”, Maison & Partners / Wonga, 2019

Edukacja o inwestowaniu potrzebna od zaraz

Jak oceniasz swoją wiedzę z zakresu korzystania z instrumentów inwestycyjnych?

Źródło: „Wiedza finansowa Polaków”, Maison & Partners / Wonga, 2019

systemu podatkowego zagadnień i wymaga dobrej znajomości zasad rynku kapitałowego i umiejętności oceny ryzyka.

Z badania dla Warszawskiego Instytutu Bankowości wynika również, że informacje na temat finansów i ekonomii młodzi Polacy zdecydowanie najchętniej czerpią z Internetu (87%). Dopiero na dalszych miejscach są media (72%), szkoła lub uczelnia (40%) i banki (35%). Jako najbardziej preferowaną formę nauki podstaw finansów, bankowości czy inwestowania wskazano platformy e-learningowe (74%) i spotkania bezpośrednie (72%), ze szczególnym uwzględnieniem lekcji i wykładów. Do ankietowanych przemawiają również poradniki i infografiki (65%), a także filmy edukacyjne i inne materiały wideo (49%).

Co ciekawe, badani w wieku 18-34 lata pomimo niedostatecznej wiedzy z zakresu finansów są mocno podzieleni jeśli chodzi o kwestię ewentualnego wprowadzenia w szkołach dodatkowych zajęć o tej tematyce. Pomysł ten popiera łącznie 34% badanych (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) wobec 35% raczej nieprzekonanych i 20% zdecydowanie nieprzekonanych. Być może takie opinie wynikają z ogólnie intensywnego planu zajęć w szkołach, którego ankietowani doświadczyli stosunkowo niedawno.

87%
Polaków w wieku
18-34 lata czerpie
wiedzę finansową
z internetu

Dla ponad
70%
najlepszą formą
nauki podstaw ekonomii są
platformy e-learningowe
i spotkania bezpośrednie

STUDENT A RYNEK PRACY

Rynek pracy w Polsce niezmiennie od kilku lat jest dla studentów bardzo przyjazny. Młodzi, zdolni do pracy, chcący się rozwijać oraz będący na starcie zawodowej kariery mogą godzinami wertować dedykowane im oferty pracy. Studenci w Polsce stanowią grupę ok. 5,5% ludności w wieku produkcyjnym (wg danych Głównego Urzędu Statystycznego) nie dziwi więc fakt, że wiele instytucji i przedsiębiorstw prowadzi specjalne programy ambasadorskie, staże oraz praktyki, zachęcając potencjalnych pracowników już nie tylko wynagrodzeniem za wyżej wymienione formy aktywności, ale także szeroką ofertą tzw. benefitów pozapłacowych.

Pomimo to wg Głównego Urzędu Statystycznego aktywność zawodowa młodych (w przedziale wiekowym 15-24 lata) w I kw. 2019 roku zmalała o 0,9% względem I kw. 2018 roku i wyniosła 34,2% (przy 33,3% w I kw. 2018 roku). Co ciekawe w tym samym przedziale czasowym spadło bezrobocie (o 1,4% w I kw. 2019r. względem I kw. 2018r.) i wyniosło 10,4%.

Zmniejszającą się nieprzerwanie od 2007 r. liczba studentów w Polsce, w naturalny sposób przekłada się również na liczbę absolwentów. W roku akademickim 2017/2018 mury polskich uczelni z dyplomem opuściło 327 700 osób tj. o 15,4% mniej niż w roku akademickim 2016/2017. W porównaniu do rekordowego roku akademickiego (2010/2011) jest to regres na poziomie ok. 35%.

Największą liczbę absolwentów dostarczają kierunki z „biznes, administracja i prawo” – 73 694 absolwentów, na drugim miejscu uplasowała się grupa „technika, przemysł, budownictwo” z 64 639 absolwentami. Na podium z liczbą 35 260 absolwentów znalazła się jeszcze grupa „nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja”. Zestawienie zamykają grupy: „nauki przyrodnicze, matematyka, statystyka”, „rolnictwo” i „indywidualne studia międzyobszarowe” – odpowiednio 13 406, 6 498, 1 161 absolwentów.

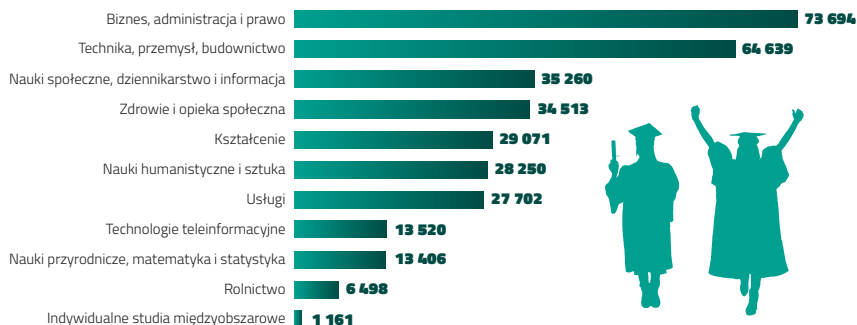

Od roku akademickiego
2010/2011
liczba absolwentów
polskich uczelni
zmniejszyła się o ok.

35%

Biznes, administracja i prawo najpopularniejsze

Absolwenci szkół wyższych w roku akademickim 2017/2018 wg grup kierunków kształcenia

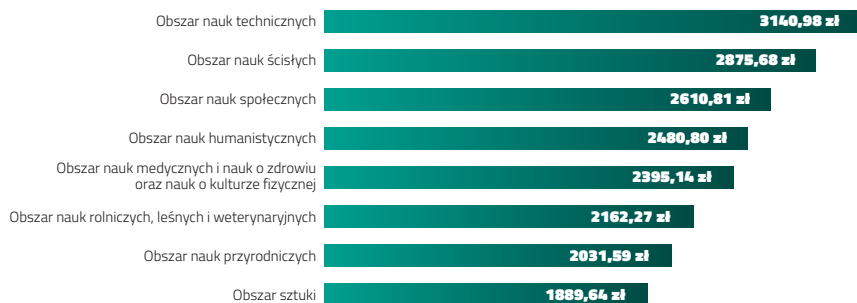
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2018

Porównując zarobki absolwentów pod kątem obszarów nauk – tu tak jak w zeszłym roku prym wiodą absolwenci kierunków technicznych. Mediana ich zarobków ze wszystkich źródeł jako jedyna przekroczyła kwotę 3000 zł. Drugi obszar w zestawieniu – nauki ścisłe osiągnął medianę na poziomie nieco ponad 2850 zł, a trzeci – nauki społeczne ok. 2600 zł. Na ostatnim miejscu w zestawieniu plasują się absolwenci kierunków artystycznych, których mediana zarobków wyniosła niecałe 1900 zł.

Polska Rada Biznesu w raporcie „Student w pracy 2019” odpytała polskich żaków w wieku 18-30 lat m.in. o zarobki „na rękę” i zainteresowaniem ofertą staży w kraju i za granicą. Jak wynika z tych danych, 80% studentów w Polsce obecnie zarabia nie więcej niż 3000 zł

Absolwenci kierunków technicznych mogą być spokojni o zarobki

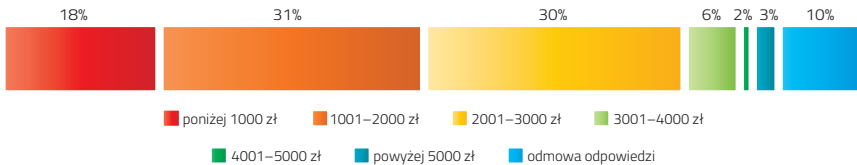
Mediana zarobków absolwentów wg obszarów kształcenia

Źródło: Ekonomiczne Losy Absolwentów 2017 (ELA), MNISW

Co drugi student zarabia do 2000 zł

Ile obecnie zarabiasz miesięcznie „na rękę” (netto)?

Źródło: Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

netto miesięcznie. Wśród nich nieco ponad 18% to osoby zarabiające poniżej 1000 zł, zaś ok. 30% badanych deklaruje zarobki na poziomie 1001-2000 zł.

W badaniu poproszono studentów również o przedstawienie swoich preferencji zarobkowych w kolejnych latach kariery zawodowej. Z wyników można wywnioskować, że młodzi ludzie mają jasno określone cele krótkoterminowe. Aż blisko 65% badanych chciałoby obecnie zarabiać w przedziale 2 001 – 4 000 zł miesięcznie. W perspektywie roku panuje już mniejsza zgodność. Przedział 2 001 – 4000 zł wybrało już tylko niecałe 46%, zaś ponad 15% ankietyowanych zadeklarowało chęć zarabiania w przedziale 4 001 – 5 000 zł miesięcznie. Największe zróżnicowanie wśród studentów występuje w perspektywie 10 lat. Największa grupa badanych (ok. 28%) deklaruje chęć zarobku na poziomie powyżej 10 000 zł. Drugą największą grupą (nieco ponad 16%) są studenci chcący zarabiać 5 001 – 6 000 zł.

Polska Rada Biznesu przyjrzała się również zainteresowaniu studentów ofertami stażowymi w Polsce i za granicą. Wg wyników badania ponad 80% studentów była kiedykolwiek zainteresowana stażami w Polsce, a ponad 50% ofertami zagranicznymi.

Cel? Za 10 lat zarabiać powyżej 10 000 zł

Ile chciał(a)byś zarabiać miesięcznie „na rękę” (netto)?

Blisko
30%
studentów
chciałoby za 10 lat
zarabiać
ponad
10 000 zł

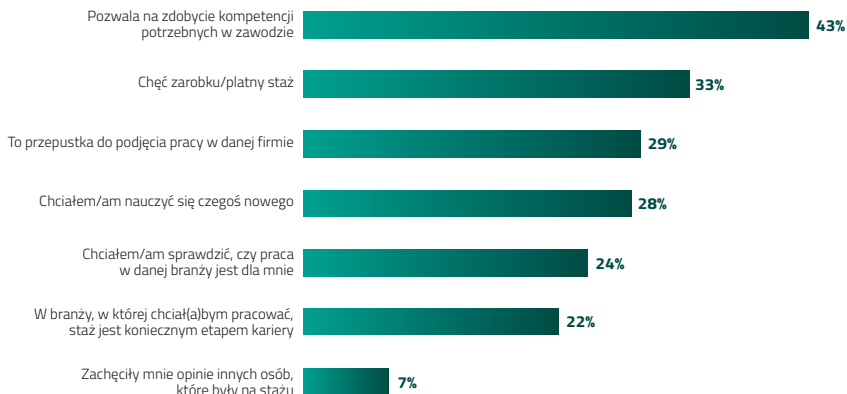

Najczęściej studenci
chcieliby aby
ich obecne zarobki
wynosiły pomiędzy
3000
a 4000 zł
„na rękę”

Źródło: Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

Zdobycie kompetencji ważniejsze niż wynagrodzenie

Dlaczego byłeś/aś zainteresowana podjęciem stażu w Polsce?

Źródło: Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

Powodem, dla którego chcieli podjąć staż w Polsce była chęć zdobycia potrzebnych kompetencji (43%), zaś brak wynagrodzenia za staż skutecznie zniechęcała ich do pójścia w tym kierunku (blisko 41%). Wśród plusów pojawiały się także: chęć zarobku (33%) czy też możliwość dalszej kariery w danej firmie (28%). Minusy to m.in. nieatrakcyjność ofert (26%), oraz poziom trudności rekrutacji na ciekawy staż (24%).

Ponad połowa polskich studentów

(52%)

wyraziła zainteresowanie podjęciem stażu zagranicznego

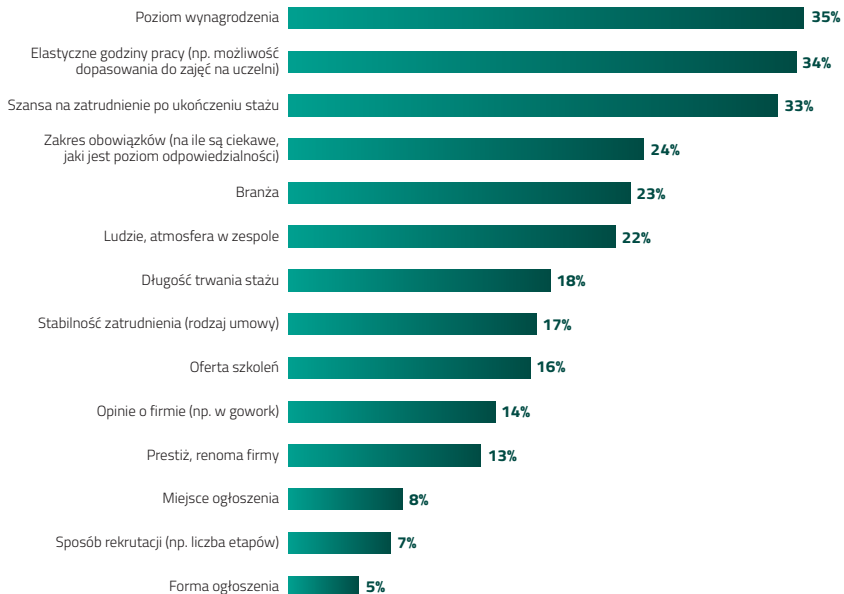

37% studentów zainteresowanych stażem zagranicznym motywuje to chęcią szlifowania języka obcego. Lepsze perspektywy finansowe to motywator dla niewiele mniejszej grupy – 36% badanych stawia finanse na pierwszym miejscu. Ważnym czynnikiem są również lepsze warunki pracy, za którymi opowiedziała się 1/3 ankietowanych.

Studenci analizując oferty stażowe zwracają uwagę na różne aspekty. Jako najważniejsze wskazują: poziom wynagrodzenia (35%), elastyczne godziny pracy (34%), oraz szansę na zatrudnienie po ukończeniu stażu (33%). Co ciekawe mniejszą uwagę przywiązuje do kwestii stabilności zatrudnienia (17%) czy opinii o firmie (14%).

Zdobyć kompetencji ważniejsze niż wynagrodzenie

Na co zwracasz/zwracał(a)byś szczególną uwagę przy szukaniu stażu?
(maks. 3 wskazania)

Źródło: Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

P raca szuka studenta! Abc na start życia zawodowego

Nie ważne, czy chcesz „tylko dorobić”, czy już podczas studiów budować swoją karierę zawodową – warto pamiętać o trzech podstawowych zasadach. To nie tylko pozwoli Ci uniknąć przykrych konsekwencji, ale przede wszystkim, da solidne fundamenty do świadomego prowadzenia kariery na rynku pracy.

A

Podpisz umowę

Umowa to nie ukłon w stronę pracownika, a obowiązek każdego pracodawcy! Określa wzajemne obowiązki i Twoje wynagrodzenie, ale chroni także Twoje prawa. Rodzaj umowy zależy od Ciebie – poniżej pokazujemy czym różnią się trzy podstawowy i powszechnie stosowane umowy na rynku.

B

Dbaj o swoje bezpieczeństwo

oczywistym jest, że należy wykonywać polecane obowiązki starannie, ale bezpieczeństwo przede wszystkim. Nie traktuj BHP jak uciążliwych formalności. Pracuj rzetelnie, ale pamiętaj, że zdrowie masz tylko jedno i reaguj kiedy warunki pracy mogą zagrażać Tobie lub Twoim współpracownikom.

C

Pamiętaj o referencjach

Tak jak podczas życia zawodowego gromadzisz umiejętności i doświadczenia, tak pamiętaj również, aby w swoim portfolio mieć referencje z każdego miejsca pracy. To dowód dla kolejnego pracodawcy, że powierzone Tobie obowiązki były wykonywane rzetelnie i sumiennie.

Umowa ale jaka?

UMOWA O DZIEŁO, czyli umowa tzw. „rezultatu”. Na pierwszy rzut oka najprzystajniejsza, bo różnica między netto a brutto jest najmniejsza – czyli dostaniesz najwięcej „na rękę”. Jednak pracując na umowę o dzieło jest kilka „ale”. Na jej podstawie pracodawca nie odprowadza na Twoją rzecz składek ubezpieczeniowych, nie masz prawa do świadczeń, a także czas pracy nie wlicza Ci się do emerytury.

UMOWA-ZLECENIE, czyli umowa tzw. „starannego wykonania”. Najpopularniejsza umowa wśród studentów, ponieważ jest ona złotym środkiem dla obu stron. Student otrzymuje więcej pieniędzy „na rękę”, zaś pracodawca nie odprowadza składek w wysokości obowiązującej przy umowie o pracę.

W tym przypadku pojawia się tradycyjnie „ale”. Jeśli studiujesz i nie masz ukończonych 26. lat, wtedy pracodawca nie odprowadza składek, nie masz ubezpieczenia, ani prawa do świadczeń. Natomiast jeśli masz ukończony 26. rok życia albo już nie studiujesz, wtedy składki są obowiązkowe (za wyjątkiem ubezpieczenia chorobowego – dobrowolnego, trzeba to zgłosić zleceniodawcy), jest ubezpieczenie oraz otrzymujesz prawo do świadczeń (np. zasiłku, emerytury).

UMOWA O PRACĘ, czyli najwyższy poziom ochrony Ciebie jako pracownika. Umowa o pracę jest zawsze oskładkowana, posiadasz pełne ubezpieczenie, daje pełne prawo do świadczeń (np. zasiłek, emerytura), a także przysługuje Ci urlop.

Źródła:

- ▶ Academic Ranking of World Universities, 2019
- ▶ Absolwenci szkół wyższych w roku akademickim 2017/2018 wg grup kierunków kształcenia, Główny Urząd Statystyczny, 2018
- ▶ Ankieta „Aktywny Student: Aktywność-Finanse-Prawa studenta”, Warszawski Instytut Bankowości / Parlament Studentów RP, 2019
- ▶ Artykuł „Polacy na najlepszych uczelniach w Wielkiej Brytanii”, <https://brief.pl/coraz-wiecej-polakow-na-najlepszych-uczelniach-w-wielkiej-brytanii/>, 2019
- ▶ Badanie „Ekonomiczne Losy Absolwentów 2017”, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2019
- ▶ Badanie „Monitor Bankowy” (VI.2019), Związek Banków Polskich, 2019
- ▶ Badanie „Poziom wiedzy finansowej Polaków”, Warszawski Instytut Bankowości / Fundacja GPW, 2019
- ▶ Badanie „Wiedza finansowa Polaków”, Maison & Partners / Wonga, 2019
- ▶ Informacja prasowa „Ponad milion kredytów zaciągnęli młodzi Polacy”, Biuro Informacji Kredytowej, 2019
- ▶ Liczba studentów w Polsce w latach 1991 - 2018, Główny Urząd Statystyczny, 2018
- ▶ Liczba uczelni w Polsce (w latach 1990-2019), Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2019
- ▶ Podział studentów w Polsce wg płci (dane na 31.12.2018 r.), Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2018
- ▶ Raport AMRON-SARFiN (za IV kw. 2018), Związek Banków Polskich, 2019
- ▶ Raport „Badanie Najmu Studenckiego”, AMRON / Warszawski Instytut Bankowości, 2018
- ▶ Raport „Kobiety na politechnikach”, Fundacja Edukacyjna Perspektywy, 2019
- ▶ Raport „Milenialsi: postawy życiowe a finanse”, Vivus, 2019
- ▶ Raport „Pokolenie Z w finansach i na rynku pracy”, SpotData / Provident, 2019
- ▶ Raport „Student w pracy”, Polska Rada Biznesu, 2019

Materiał opublikowany w ramach Projektu „Aktywny Student” realizowanego przez Warszawski Instytut Bankowości w współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

WIĘCEJ INFORMACJI

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

dr Przemysław Barbrich

Doktor nauk ekonomicznych,
wykładowca akademicki,
dziennikarz radiowy i telewizyjny.
Dyrektor Zespołu Public Relations ZBP.
tel. 660 763 831
przemyslaw.barbrich@zbp.pl

Paweł Minkina

Ukończył studia doktoranckie
na wydziale prawa. Doradca Zarządu ZBP.
tel. 603 62 62 69
pawel.minkina@zbp.pl

Michał Połak

Doktorant na Wydziale Dziennikarstwa,
Informacji i Bibliologii UW.
Dyrektor ds. programów edukacyjnych WIB
tel. 503 624 032
michal.polak@zbp.pl